

Становище

на проф. д-р Андрей Димов Андреев – член на научно жури в конкурс за присъждане на образователна и научна степен “доктор” в направление 2. 2. “История и археология“, Нова и най-нова обща история /История на Русия/

Относно: Научната продукция на Глория Стоева докторант към катедра Съвременна и нова история (История на Русия), Исторически факултет, СУ “Св. Климент Охридски“

Глория Стоева е редовен докторант към катедра Съвременна и нова история, Исторически факултет, СУ “Св. Климент Охридски“. Тя кандидатства за придобиване на образователната и научна степен “доктор“ по професионално направление 2. 2. История и археология (Нова и най-нова обща история – История на Русия). Представила е дисертационен труд на тема: „Руската военна емиграция и младежкото движение в България и Кралство Югославия между двете световни войни“. Научен ръководител на докторанта е проф. д-р Дарина Григорова.

Темата на представената работа е интересна и актуална. Интересът към бялото движение и в частност към бялата емиграция се засилва не само у нас. През последните 15 – 20 години бяха преодоляни редица идеологически наслоения по темата, процес ясно видим в Русия. Това доведе до лесен достъп до редица архивни фондове, преиздаване на мемоари на емигрантски дейци и др. Трудът на докторант Г. Стоева е поредното стойностно изследване по темата в България. Тук е необходима да подчертая нейната работа в български архиви, както и нейните специализации в МГУ “М.

Ломоносов“, Москва, РФ и в Загребския университет, Загреб, Хърватия. Докторантът демонстрира чудесно познаване не само на архивни източници, но и на публикувани извори, като официални документи, мемоари, кореспонденция и др. Авторът е подробно запознат с българската и чужда историческата литература по темата.

В структурно отношение дисертацията е разделена на увод, четири глави, разделени на параграфи, заключение, приложения и библиография. Последната е много подробна и ще бъде в помощ на бъдещи изследователи на бялата емиграция в България. Приложенията са подходящо подбрани и показват ясни цели, които авторът си поставя с тях. Такова отношение не винаги се наблюдава в други дисертации, където приложенията са поставени просто за да има такива. Структурата е логична и отговаря на поставените цели. Хронологическият обхват е убедително обоснован. Авторът изследва руската военна емиграция в България и Югославия, като акцент е поставен върху Руския общовоенски съюз (РОВС), създаден през 1924 г. Тук виждам основно достойнство и важен приносен момент в представената от Г. Стоева дисертация.

Първа глава в голяма степен въвежда читателя в проблема. Тя започва с движението на генерал Л. Корнилов, като основа за по-късното създаване на бялата армия. Подробно се проследява пътя на бялото движение и как голям брой негови членове попадат на Балканския полуостров. Разглеждат се последните месеци на Първата световна война, договорът Брест-Литовск и краха на Централните сили. Дипломантът точно анализира политиката на победителите от Антантата към Турция и България, по-конкретно натискът върху двете държави за прием на емигранти. По много добър начин е показано разселването на белите емигранти в България. Тук личи опитът да се анализира и международната ситуация в цялост, хуманитарната помощ за бежанците, включително дейността на организацията на известния полярен изследовател Фритьоф Нансен.

Докторант Стоева разглежда създаването на РОВС, формирането на балканските му отдели, опитите за подривна дейност срещу СССР, което е една от важните цели, които тази организация си поставя. Авторът не спестява и вътрешните проблеми и разногласия в РОВС, т.е. тя не приема съюза като някаква идеална организация. Това е важно за поставените цели в дисертацията и свидетелства за безпристрастен подход към темата.

Интерес представлява анализът на различни инициативи на емигрантските организации, като например проблема за образованието на руските младежи, намиращи се в България и Югославия.

Значително място е отделено на операциите на съветските служби срещу белите организации и конкретно срещу РОВС на Балканите. Това също представлява важен принос в дисертацията. Г. Стоева не се ограничава само с широко известните операции в Западна Европа, а на база документи, тя акцентира върху изследвания регион.

Пред нас има един завършен труд с множество достойнства, които не мога да посоча изцяло, предвид формата на становището. Не може да не се засегне хубавият, четивен стил на автора, нещо вече задължително за модерно изследване. Отсъствието на политизиране е достойнство на работата на колежата Г. Стоева, както и ясно изразеното авторско мнение при тълкуването на дейността на белите организации на Балканския полуостров..

Докторант Г. Стоева използва проблемно-хронологически, историко-сравнителен и сравнително-аналитичен методи в своето изследване. Тя познава превъзходно достиженията на историческата наука в няколко държави, свързани с проблемите в изследвания регион.

Трудно е да се отправят забележки и препоръки към подобен завършен труд. Бих препоръчал издаването на представената дисертация. Подобно изследване няма да остане незабелязано в средите на четящите и интересуващите се от историята хора. Колегиално бих препоръчал следното: в бъдещата си работа авторът би могъл да обърне внимание и сравни политиката на отделните правителства към бялата емиграция, а също и отношенията с местното население на чисто битово ниво – приемане, евентуални битови конфликти, отношение към Българската православна църква от православните руси, при условие, че РПЦ и Екзархията не са в общение. Тази препоръка за бъдещи изследвания не намалява безспорните достойнства на дисертацията.

Колежата е представила и достатъчно количество статии, отнасящи се към разглеждания проблем. Те са отпечатани в авторитетни и популярни издания.

Заключение: Препоръчвам на Уважаемото научно жури да даде положителна оценка на научната продукция на докторант Глория Стоева. Изказвам становище, че тя

отговаря на всички условия за присъждане на образователната и научна степен “доктор”, за което гласувам.

проф. д-р Андрей Андреев

12. 04. 2020 г.